Θέμα Α

Α1.

Σύμφωνα με το κείμενο 1 θίγεται το παγκόσμιο φαινόμενο της υπογεννητικότητας. Γνώμες ειδικών και πορίσματα ερευνών καταδεικνύουν ότι βασικοί λόγοι είναι το υψηλό κόστος ζωής, η εργασιακή αβεβαιότητα και η ανεπαρκής συνεισφορά της πολιτείας προς τους γονείς, ειδικά όταν αυτοί συνδυάζουν οικογενειακές και επαγγελματικές υποχρεώσεις. Επιπλέον, οι ανακατάταξες που έχουν επέλθει στην ψηφιακή εποχή – κυρίως με τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης – καθώς και η διευρυμένη οικονομική και γεωπολιτική αστάθεια έχουν επηρεάσει τις σχέσεις των νέων οι οποίοι – λόγω μη ρεαλιστικών προτύπων – επιδιώξεων και υπαρξιακής ανασφάλειας – εξωθούνται στην απομάκρυνση των ψυχών, την ψυχολογική ασφυξία, και τέλος στην επιλογή της μοναξιάς.

Θέμα Β

Β1.

1 – Β

2 – Β

3 – Α

4 – Α

5 – Α

Β2. α.

- **Αίτιο:** Smartphones και μέσα κοινωνικής δικτύωσης που καλλιεργούν εξιδανικευμένα πρότυπα σχέσεων, εμφάνισης και επιτυχίας
- **Αποτελέσματα: 1ο** ⟶ αλλαγή τρόπου αλληλεπίδρασης των νέων, οι οποίοι δημιουργούν μη ρεαλιστικές προσδοκίες

  2ο ⟶ απομάκρυνση φύλων, ψυχολογική δυσφορία, μοναξιά, δημογραφική κατάρρευση

Η συγκεκριμένη επιλογή εξυπηρετεί την πρόθεση της συντάκτριας να εξηγήσει- ερμηνεύσει περαιτέρω και βαθύτερα το φαινόμενο της υπογεννητικότητας, αναδεικνύοντας όχι μονάχα τις οικονομικές αιτίες, αλλά και επιπρόσθετους και ίσως και ουσιαστικότερους λόγους που αφορούν σε βαθύτερες δομικές κοινωνικές αλλαγές, σε αλλαγές αντιλήψεων, σχέσεων και τρόπου ζωής γενικότερα, ειδικά στους νέους ανθρώπους. Έτσι, «φωτίζει» το φαινόμενο της υπογεννητικότητας σφαιρικότερα και βαθύτερα.

Β2. β.

Γιατί: δηλώνει νοηματική σχέση αιτιολόγησης

Ο συντάκτης αιτιολογεί την προηγούμενη ιδέα του ότι υπάρχουν τα γεράματα της μικρής ηλικίας και τα νιάτα της μεγάλης ηλικίας, καθώς υπάρχουν και νέοι συντηρητικοί και συμβατικοί όπως, ωστόσο, υπάρχουν και γέροντες ριζοσπαστικοί, ενθουσιώδεις και καινοτόμοι

Λοιπόν: Δηλώνει νοηματική σχέση συμπεράσματος

Ο συντάκτης συμπεραίνει, με βάση την προηγηθείσα ανάλυση, περί νέων και γερόντων, ότι χρειάζονται και οι δύο πλευρές – η μια με την ορμή, τη ζωντάνια και την προοδευτικότητά της (νέοι) και η άλλη με την ηρεμία και τη μετριοπάθεια στην αντιμετώπιση των καταστάσεων της ζωής. Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι ακόμη και η ύπαρξη πιο συνετών και υποχωρητικών νέων καθώς και επαναστατικών και καινοτόμων γερόντων βοηθά καθοριστικά στην πρόοδο της κοινωνίας και στην εξέλιξη της ιστορίας.

Β3. Λειτουργίες γλωσσικών επιλογών

- Το ασύνδετο σχήμα: Συμπυκνώνει πλήθος και ποικιλία πληροφοριών σε μια σύντομη περίοδο λόγου. Επιπλέον, προσδίδει βαρύτητα/ έμφαση στα χαρακτηριστικά των νέων (προσδίδοντας και μια «κινητικότητα», «ταχύτητα» και ζωντάνια στο λόγο καθιστώντας τον έτσι πιο ενδιαφέροντα).
- Το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο: Ο συντάκτης του κειμένου εντάσσει τον εαυτό του στο κοινό προς το οποίο απευθύνεται δημιουργώντας κλίμα άμεσο, οικείο και φιλικό. (Επίσης, τονίζει την καθολικότητα του θέματος, δηλαδή μας αφορά όλους και όλοι είμαστε σε θέση να το βλέπουμε και με αυτήν την οπτική (ύπαρξη νέων υποχωρητικών και συμβιβαστικών, ύπαρξη γερόντων καινοτόμων και ριζοσπαστικών)).
- Συνυποδήλωση/ μεταφορά: Τονίζεται ζωντανά και παραστατικά η προοδευτικότητα, η ορμητικότητα και η επαναστατικότητα των νέων (στα νεύρα και τις ιδέες), που συχνά μπορούν να οδηγούν σε σπασμωδικές και άστοχες ενέργειες λόγω της ενθουσιώδους άρα και επιπόλαιης προσέγγισής τους.

Θέμα Γ

Γ1.

Ερμηνευτικό σχόλιο λογοτεχνίας

Το ποιητικό υποκείμενο εστιάζεται στο ότι ο άνθρωπος πρέπει να ζει τη ζωή του στο έπακρο με αγάπη, χαρά και τόλμη με απώτερο σκοπό τη λύτρωση της ψυχής του. Συγκεκριμένα, προτρέπει τον αναγνώστη/ την αναγνώστρια να υπερνικήσει τη θλίψη με τη χρήση της Προστακτικής και του β' ενικού ρηματικού προσώπου («Χτυπά τη θλίψη/ και πέταξε το μαράζι στα σκουπίδια»). Στη συνέχεια, τον/την παρακινεί να αγωνίζεται εκδιώκοντας τη χαρά και αψηφώντας την κακία του κόσμου· κι' όλα αυτά αναδεικνύονται με τη δεοντολογική διατύπωση (δεοντική τροπικότητα) σε συνδυασμό με την Υποτακτική / β' ενικού («Πρέπει να πολεμήσης, να χαρής / κι όχι να πίνης ξύδι/ τώρα πρέπει μέλι…»). Επιπλέον, τον/την ενθαρρύνει να ζήσει τις ομορφιές της ζωής με όλο του / της το «είναι» με τη χρήση οπτικής εικόνας («πρέπει να στολιστείς με αχάτη / τις ηδονές που

σε τραβάνε…»). Τέλος τον, την προτρέπει με τη χρήση μεταφορικού λόγου να μην φοβάται να ζήσει αλλά να βιώνει τα πάντα με αυτοπεποίθηση μετουσιώνοντας τα σε ψυχοπνευματική ανάταση, σε εσωτερική λύτρωση («κι αφού λυτρώσεις την ψυχή σου/ μην φοβηθείς το πάτημα σου»).

Ταυτίζομαι απόλυτα με την κοσμοθεωρία του ποιητικού υποκειμένου. Θεωρώ ότι δεν πρέπει να περιμένουμε η ζωή να δώσει νόημα στην ύπαρξη μας αλλά εμείς οφείλουμε να της δίνουμε καθημερινά ουσία και σκοπό. Αποτελεί χρέος προς τον εαυτό μας να την καταστήσουμε αξιοβίωτη ζώντας με αγάπη, χαρά και αγωνιζόμενοι/νες να μετουσιώνουμε την πίκρα, τον πόνο και την κακία σε διάθεση να απολαμβάνουμε τις ομορφιές της, να εκπαιδευόμαστε από τις οδύνες της και να προσφέρουμε κι εμείς, με την σειρά μας, στη ζωή των άλλων. Μα για να συμβεί αυτό επιβάλλεται και αξίζει, πάνω απ' όλα, να τολμάμε να είμαστε ο εαυτός μας εκδηλώνοντας την ουσία της υπόστασης μας απαλλαγμένη από κάθε προσωπείο.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

Άρθρο ⟶ Τίτλος: Νέοι – Ηλικιωμένοι: Ένα πανίσχυρο «δίδυμο».

Α' ζητούμενο: Λόγοι μοναξιάς στην εποχή μας.

- Εντατικοί ρυθμοί ζωής / Υπερεργασία
- Ψηφιακή τεχνολογία / επιφανειακές σχέσεις/ Επίταση του φαινομένου από τις υλιστικές αξίες
- Διάσπαση συνοχής οικογενειακών μελών
- Ανταγωνισμός / Αδιαφορία για τον συνάνθρωπο
- Ηλικιακός Ρατσισμός / Αδιαφορία ή και δυσφορία για τους ηλικιωμένους / περιθωριοποίηση αυτών.

Β' ζητούμενο: Τρόποι «θεραπείας» του φαινομένου.

- Κοινές εμπειρίες / δραστηριότητες ⟶ ενδυνάμωση δεσμών
- Διάλογος ειλικρινής και ουσιαστικός ⟶ μετάδοση γνώσης + εμπειρίας ηλικιωμένων προς νέους / ζωντάνιας και διάθεσης για ζωή νέων προς ηλικιωμένους
- Εθελοντική δράση σχολείων για «βοήθεια στο σπίτι» καθώς και σε μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων.

Φιλολογική επιμέλεια: κ. Κουμνιώτου Αριάννα